

VÝSKYT MIHULE POTOČNÍ (*LAMPETRA PLANERI*) V OKRESE CHRUDIM

Occurrence of European brook lamprey (*Lampetra planeri*) in Chrudim district (East Bohemia)

Vladimír LEMBERK

Východočeské muzeum, Zámek 2, 530 02 Pardubice

☎ 040/518121, e-mail: muz-pce@pol.upce.cz

Práce shrnuje dosavadní znalosti o výskytu mihule potoční (*Lampetra planeri*) na území okresu Chrudim. Mimo údajů literárních je využito také dosud nepublikovaných zjištění autora. Těžiště výskytu leží v povodí Novohradky a horního toku Chrudimky.

Úvod a metodika

Mihule potoční (*Lampetra planeri*) patří k nejohroženějším živočichům, zařazeným do kategorie *kriticky ohrožený* podle Vyhlašky MŽP ČR č. 395/1992 Sb. Okres Chrudim však dosud patří k územím, kde se tento druh vyskytuje, v povodí některých toků dokonce relativně hojně. Práce shrnuje dosud známé historické a současné údaje o výskytu i data dosud nepublikovaná.

Pro soustředění co největšího množství údajů byla provedena rešerše literárních pramenů od počátku 20. století do současnosti, terénních dat profesionálních i amatérských zoologů a průzkum sbírkových exemplářů větších i regionálních muzeí. Mimoto byl aktuální výskyt ověřován odchytom do čeřenu 1x1 metr ve vybraných tocích především v měsících květen-červen, případně přímým pozorováním dospělců i larev.

Výsledky a diskuse

MIKURA (In VEPŘEK 1906) ji uvádí ještě začátkem 20. století jako běžného živočicha téměř celého toku Chrudimky (i v samotné Chrudimi). V té době byla pravděpodobně rozšířena i ve všech přítocích Chrudimky a v povodí Doubravy, Svratky, Loučné.

LOHNISKÝ (1984) ji charakterizuje ještě jako poměrně častou v podhorských a vysočinných tocích, přestože zejména v 60. - 80. letech 20. století výrazně a trvale ubývá lokalit zejména v důsledku kalamitního znečištění toků a nevhodných úprav koryt potoků. Výskyt zaznamenal v Novohradce a jejich přítocích, v Chrudimce u Chrudimi, v Žejbru, Ležáku a horní Doubravě. Prakticky ve stejných úsecích toků, navíc v přítocích Sázavy na Českomoravské vrchovině, ji uvádí rovněž RYBÁŘ a kol. (1989). V horní Svratce a v Cikhájském potoku (již za hranicemi okresu) ji jako hojnou uvádí také NENADÁL (1983).

Ve Východočeském muzeu v Pardubicích je uložen 1 ex. ulovený 2.5.1976 v Žejbru u Vrbatova Kostece (inv. č. Z 2947) a 1 ex. z 19.5.1980 z Novohradky u Luže (inv. č. Z 3348), v Moravském zemském muzeu v Brně je 1 ex. z 20.5.1976 z Chrudimky u Kameníček (inv. č. 2406). Muzeum východních Čech má ve sbírkách 4 ex. z Žejbra

u Vrbatova Kostelce - z 19.5.1981 (inv. č. 29609), 3.6.1981 (29624) a z 26.4.1983 (33063 a 33088) - a 1 ex. z Novohradky u Polanky z 8.5.1985 (inv. č. 33367).

HANEL (1994) zpracovával výsledky rozšíření druhu na základě dotazníkové akce a programu "Lampetra" organizovaným Českým svazem ochránců přírody. Uvádí její výskyt pouze v Barchaneckém potoce u Všeradova a v Slubici u Hlinska. V doplňku k takto zjištěnému výskytu uvádí HANEL (1996) tento druh v Chobotském potoce 1,5 km od Trhové Kamenice.

V současné době je potvrzena v povodí horní Chrudimky (BÁRTA 1998) - od pramenů řeky po obec Horní Bradlo, v Chobotovském potoce, v potoce Dlouhý a v Javorenském potoce. KURFURST a PRUŽINA (1995), resp. KURFURST a LEŠNER (1998) uvádějí její výskyt v Krounce u Otradova.

V toku Novohradky je dle dosud nepublikovaných údajů v současnosti také potvrzena u Chroustovic, Jenišovic (místy desítky ex.), Luže, Dolů, Nových Hradů, v Krounce u Dolů a z Žejbra u Podlažic, Podskalý a Vrbatova Kostelce.

Je zřejmé, že současný výskyt mihule potoční je soustředěn na řeku Novohradku s přítoky (Krounka, Žejbro) a na horní tok Chrudimky nad Horním Bradlem a její některé přítoky. Takřka vždy byla zaznamenána v horní resp. podhorské části toku s minimálním stupněm znečištění vody, v dolních a znečištěných úsecích těchto toků byla zjištěna negativní. Výskyt v severní a především západní části okresu je v současnosti málo pravděpodobný a je potřebné jeho případné ověření.

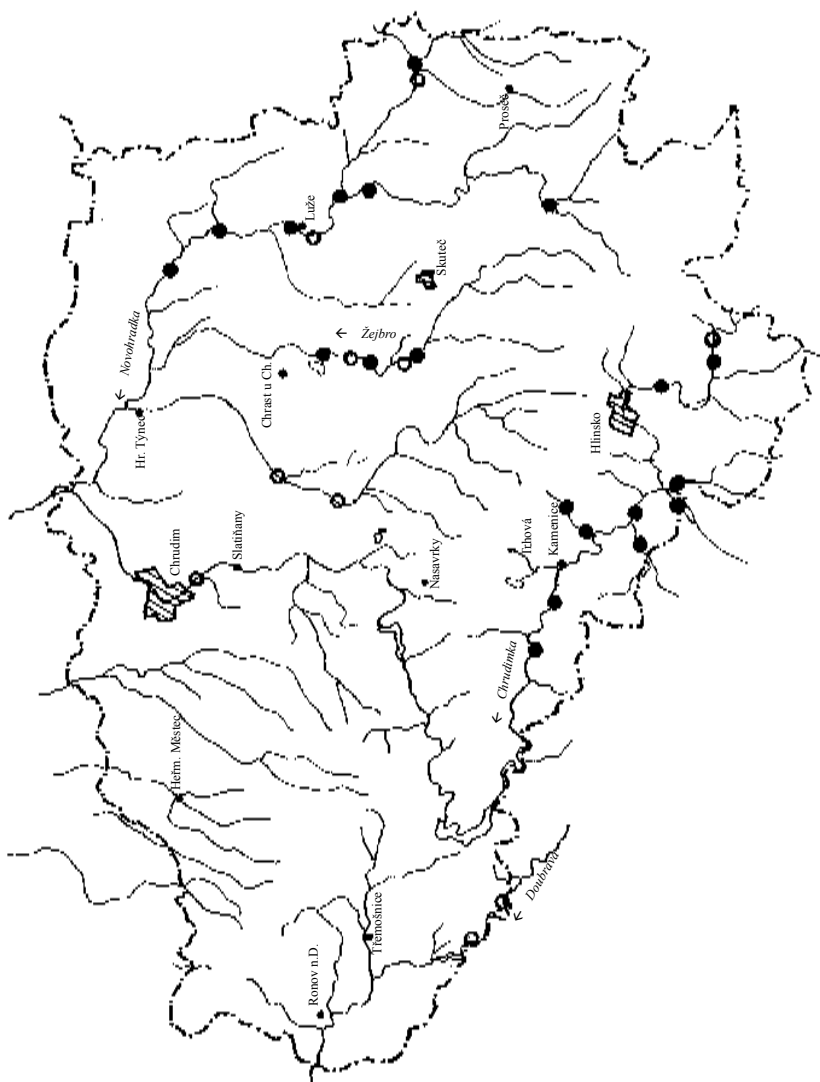
Summary

The paper summarized all descriptions of occurrences of European brook lamprey (*Lampetra planeri*) in Chrudim district (East Bohemia). The actual occurrence concentrate in catchment of Novohradka, Žejbro and Chrudimka river's with their affluents.

Literatura

- BÁRTA F., 1998: Mihule potoční (*Lampetra planeri*) v povodí horní Chrudimky. Vč. sb. přír. - Práce a studie, 6: 161-162.
- HANEL L., 1994: Přehled lokalit s výskytem mihulí (*Cyclostomata*, *Petromyzontidae*) na území České republiky. Bulletin Lampetra, ZO ČSOP Vlašim, 1: 35-88.
- HANEL L., 1996: Doplňky k výskytu mihule potoční (*Lampetra planeri*) v České republice. Bulletin Lampetra, ZO ČSOP Vlašim, 2: 41-63.
- KURFURST J., PRUŽINA I., 1995: Průzkum ichtyofauny řeky Krounky. Ms. - dep. in Ref ŽP OkÚ Chrudim.
- KURFURST J., LEŠNER J., 1998: Ichtyofauna říčky Krounky v severovýchodních Čechách. Bulletin Lampetra, ZO ČSOP Vlašim, 3: 95-101.
- LOHNISKÝ K., 1984: Změny rozšíření a druhové skladby ichtyofauny východních Čech v posledních desetiletích. Zpravodaj KMVČ, přír. vědy, 11(2): 29-106.
- NENADÁL S., 1983: Příspěvek k ochraně ryb a kruhoústých v podhorských potocích. Vertebrat. zprávy, 1983: 64-67.
- RYBÁŘ P. a kol., 1989: Přírodou od Krkonoš po Vysočinu. Kruh, Hradec Králové.
- MIKURA in VEPŘEK et coll., 1906: Chrudimsko a Nasavrcko. Díl I., odd. Zvířena, Chrudim: 249-261.

Došlo: 22.12.1999

Mapka: Výskyt mihule potoční (*Lampetra planeri*) na území okresu Chrudim: prázdné body = výskyt do r. 1990, plné body = výskyt po r. 1990.

Map: Occurrence of European brook lamprey (*Lampetra planeri*) in Chrudim district area: empty = occurrence to 1990, full = occurrence after 1990.